

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мария Енчева Мутафова, преподавател в Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, Философски факултет, Катедра Психология

За дисертационен труд на тема: “Самооценка и творчески характеристики на 11 – 12 годишни ученици“ на Константиния Христос Цякмаки, редовен докторант към катедра „Психология“, Философски факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград

Дисертацията е актуална за психологичната и педагогическа теория и практика.

В обем от 146 страници, дисертацията съдържа увод, три глави, изводи и препоръки за практиката, приноси, литература и приложение. Онагледена е с 38 таблици и 2 фигури.

Литературата съдържа 126 източника на латиница. Цитирани са видни автори и заглавия, като прави добро впечатление избирателната способност на докторанта Константиния Цякмаки.

В увода се насочва вниманието към съществуващото разнообразие от дефиниции на термина самооценка в психологичната литература.

Изучаването на взаимовръзката между самооценката и комуникативните стратегии показва, че лицата с ниска самооценка се ориентират в общуването към защита от критика и несъгласие; характеризират се с преживяване на потиснатост и тревожност; с по-голяма конформност към мнението на другите; с неувереност във възможностите за достигане на собствените жизнени планове; с чувство на некомпетентност в социалните взаимоотношения.

Лицата с висока самооценка възприемат себе си като самоуверени, талантиливи, способни да бъдат лидери и да се самоизразяват; да чувстват лекота и непринуденост в социалните взаимоотношения; да демонстрират сигурност в себе си и готовност да вложат усилия за постигане на целите си

В първа глава са разработени компетентно теоретични постановки. Те са представени в отделни параграфи: исторически възгледи; концептуализация на интелигентността – други подходи; информационно-процесуален подход; флуидна и кристализирала интелигентност; дефиниция на креативността; конвергентно и дивергентно мислене; измерване на креативността и връзката и със самооценката; възгледи в психоаналитичната теория на З. Фройд за креативността на 11-12 годишни ученици; възгледи в психосоциалната теория на Ериксън за креативността на 11-12 годишни ученици; подход в теорията за чертите; възгледи за теорията за чертите; пет-факторната теория; 16 факторната теория на Кетел; теорията на Айзенк; подходът в теорията за социалното научаване; основни принципи в теорията за социалното научаване; хуманистичен подход; Маслоу и самоактуализацията, възгледи за самоактуализацията

според Роджърс; възгледи за възрастовите характеристики на 11-12 годишни ученици; дефиниция на самооценката; възгледи за когнитивната и регулативна функция на самооценката на 11-12 годишни ученици.

Цитирани са коректно теории и изследвания на видни автори.

Във втора глава е представена изследователската програма.

Прецизирани са цел, задачи и хипотези.

Целта на дисертацията е да се изследват връзките между различните нива на глобална самооценка (самоподценяване и самоуважение) и творческите характеристики (като компонент на умствената им надареност) на 11-12 годишните ученици.

Хипотезите са:

Хипотеза 1. Творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици са свързани с нивото на глобална им самооценка (самоподценяване и самоуважение).

Хипотеза 2. Възрастта и нивото на самоподценяване на 11-12 годишните момчета са свързани, т.е. с нарастване на възрастта им, намалява нивото на самоподценяването им.

Хипотеза 3. Глобалната самооценка (самоподценяване и самоуважение) на 11-12 годишните ученици не зависи от пола им.

Хипотеза 4. Творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици не са свързани с пола им.

Хипотеза 5. Средното ниво на глобална самооценка (самоподценяване и самоуважение) се проявява у 11-12 годишните ученици независимо от възрастта и пола им.

Изследователските методи в дисертацията са:

1. Скала за изследване на глобалната самооценка, създадена от Rosenberg (1965), адаптирана от И. Пенева и С. Стоянова (Peneva & Stoyanova, 2011).

2. Скала за изследване на творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) в модификация на М. Мутаfoва (Mutafova, 2007, p.p. 198-203) на адаптираната от Л. Здравчев, и И. Паспаланов, (Zdravchev & Paspalakov, 1985) Личностна скала за оценка на поведенческите характеристики на надарените и талантиливи ученици, разработена от Д. Рензули и Р. Хартман (Renzulli, et. all, 1976).

Статистическият анализ на резултатите е реализиран с програма SPSS v.20, като са използвани статистическите методи:

1. Статистическа процедура Т-тест (Independent Samples T-Test).
2. Линеен регресионен анализ (Linear Regression Analysis).
3. Хи-квадрат анализ (Chi-Square Analysis).

В трета глава е представен коректно анализ на резултатите.

Изводите и препоръките за практиката са относно:

Творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици са свързани с нивото на глобалната им самооценка (самоподценяване и самоуважение).

Възрастта и нивото на самоподценяване на 11-12 годишните момчета са свързани, т.е. с нарастване на възрастта им, намалява нивото на самоподценяването им.

Глобалната самооценка (самоподценяване и самоуважение) на 11-12 годишните ученици не зависи от пола им.

Творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици не са свързани с пола им..

Средното ниво на глобална самооценка (самоподценяване и самоуважение) се проявява у 11-12 годишните ученици независимо от възрастта и пола им.

Необходимо е 11-12 годишните ученици да се включват в разнообразни психологични тренинги за повишаване на глобалната им самооценка, понижаване на самоподценяването им и стимулиране на творческите им характеристики (като компонент на умствената надареност).

Приносителите на дисертацията са:

Разработен е теоретичен модел на глобалната самооценка (самоподценяване и самоуважение) и творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици.

Реализиран е оригинален изследователски дизайн на глобалната самооценка (самоподценяване и самоуважение) и творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици.

Задълбоченият дисертационен труд съдържа коректно коментиран съвременен статистически анализ на резултатите от изследването на глобалната самооценка (самоподценяване и самоуважение) и творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици.

Разкрити са особености на връзките между нивата на глобалната самооценка (самоподценяване и самоуважение) и творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици, ценни за съвременната образователна практика.

Създаденият дисертационен труд е съдържателен и компетентно представен.

Авторефератът отразява съдържанието на дисертацията.

В заключение, предлагам на уважаемото Научно Жури, да се присъди на редовния докторант Константиния Христос Цякмаки, научната и образователна степен „Доктор“.

29.09.2016 г.

Подпис:.....

(доц. д-р Мария Мутафова)